NENÄPELI

Nenäpelin ideana on yhdistää tuoksut niitä vastaaviin kuviin tai esineisiin. Ohjaaja voi antaa vihjeitä elein tai sanoin. Pelin aikana on tärkeää pysähtyä jakamaan tuoksujen herättämiä muistoja ja toiveita. Jos ilmenee, ettei kaikilla ole hajuaistia tai kykyä tunnistaa tuoksuja, kannattaa keskittyä pelaamisen sijasta muisteluun.

Tuoksujen valmistaminen

Valitse osallistujien ikäryhmälle tuttuja tuoksuja – kuusi tuoksua riittää yhdelle kerralle. Hajuaisti väsyy helposti, ja jos tuoksuja on liikaa, ne voivat aiheuttaa jopa päänsärkyä. Osa tuoksuista löytynee kaappeja penkomalla, osa vaatii ostosten tekoa (ks. *Nenäpelin taulukot ohjaajalle* -tiedosto).

Aluksi kannattaa valita tuoksuja, jotka eroavat toisistaan ja joiden yhteys kuvaan on helppo keksiä. Kun pelin idea tulee tutuksi, voit valita tuoksu + kuva tai tuoksu + esine -pareja, joiden yhdistäminen vaatii mutkikkaampaa ajattelua.

Tuoksujen lähteet piilotetaan pulloon tai purkkiin. Sopivia ovat esimerkiksi pienet juomapullot, vitamiinipurkit, lastenruokapurkit tai apteekista saatavat lääkepullot. Pese kierrätyspurkit hyvin, jotta niissä ei ole ylimääräisiä hajuja.

Jos pullo on läpinäkyvä, päällystä se kankaalla, nenäliinalla tai paperilla. Päällisen voit kiinnittää nauhalla tai narulla. Pullon suu kannattaa peittää ohuella kerroksella sideharsoa, kangasta tai pumpulia, jotta kurkistaminen ei auta tuoksun tunnistamisessa.

Pelin ohjaaminen on helpompaa, jos numeroit sekä pullot että korkit, jotta ne eivät mene sekaisin. Leikkaa valitsemistasi tuoksuista kertovat taulukot *Nenäpelin taulukot ohjaajalle* -tiedostosta ja lisää niihin tuoksujen numerot.

n:o 3	SITRUUNA
tuoksu	tuore sitruunankuori ja -palat, eteerinen sitruunaöljy
kuva	sitruunaa kokonaisena ja viipaleina, sitruunankuorta
lisävihje	esine: sitruspuserrin, sitruuna sanat: maistuva puhdistusaine, lohen kaveri

Tuoksujen säilytys

Monet tuoksut säilyvät jonkin aikaa jääkaapissa. Jos seuraavaan käyttökertaan on aikaa, pilaantuvia tuoksuja sisältävät pullot kannattaa tyhjentää ja puhdistaa heti. Jos säilytät tuoksuja pitkään samassa paikassa, varmista, että tuoksut eivät ole sekoittuneet. Eri tuoksut saattavat tarttua myös mahdolliseen päällyskankaaseen tai -paperiin.

Tuoksukuvien valinta

Tulosta tuoksuja vastaavat kuvat ja muutama ylimääräinen kuva *Nenäpelin kuvat* -tiedostoista. Jos laminoit tulosteet, voit käyttää kuvia useita kertoja. Käytä valmiita kuvasivuja sellaisenaan tai kokoa kuvista neljän kuvan sarjoja. Jokaisessa kuvasarjassa kannattaa olla ainakin yksi kuva, jota vastaavaa tuoksua ei ole.

Voit osallistaa ryhmää ja pyytää, että osallistujat valitsevat kuvasarjansa itse esillä olevista kuvista.

Nenäpelin ohjeet (tuoksu + kuva)

Nenäpeliä varten kannattaa jakautua n. 3 hengen ryhmiin ja jokainen pienryhmä saa oman kuvasarjansa.

Laita tuoksut kiertämään yksi kerrallaan.
Helpot tuoksut kannattaa kierrättää ensin.

Tuoksun kiertäessä kukin ryhmä pohtii, mikä kuva liittyy tuoksuun. Keskusteluun kannattaa kannustaa, jotta muistot heräävät ja eri tuoksujen välille jää riittävästi palautumisaikaa – nenä väsyy nopeasti. Jos kukaan ei tunnista tuoksua, anna lisävihje. Voit katsoa vihjevinkkejä *Nenäpelin taulukot ohjaajalle* -tiedostosta.

Keskustelua herättäviä kysymyksiä voivat olla:

- *Onko tuoksu miellyttävä vai ei?*
- *Liittyykö tuoksu johonkin vuodenaikaan, paikkaan, ihmiseen tai elämänvaiheeseen?*
- *Mitä muistoja tuoksusta tulee mieleen?*

Hajuaisti herkistyy, kun sitä käyttää. Jos nenäpeliä pelaa useammalla kerralla, niin haastetta saa, kun kuvien määrän lisää kuuteen.

Testaa ja harjoita hajuaistia helposti

Nenäpeliä voi pelata myös kahden kesken, varsinkin, jos tavoitteena on saada tietoa hajuaistin toiminnasta tai harjoittaa hajuaistia.

Helpossa versiossa yhdistetään tuoksu 2–3 kuvaan tai esineeseen, jotka ovat tarjottimella. Ainakin aluksi kannattaa valita tuoksuja ja esineitä, jotka ovat osa pelaajan arkea. (esim. kardemumma + pulla, ketsuppi + ketsuppipullo).

Jos tuoksujen ja kuvien/ esineiden yhdistäminen ei suju, voit tarjota haisteltavaksi 3–4 tuoksupulloa, joissa kahdessa pullossa on sama tuoksu, ja pyytää etsimään samantuoksuiset pullot.

KUVA: Läpinäkymättömät pullot sopivat hyvin tuoksupulloiksi. Kun pullot ja korkit numeroi, ne eivät mene sekaisin. Kuvan pullossa on ollut Souvenaid-juomaa.

Nenäpeli tunnustellen (tuoksu + esine)

Nenäpeliä voi pelata esimerkiksi näkövammaisten ryhmissä, jos kokoat tuoksu-esine-pareja.

Valitse *Nenäpelin taulukot ohjaajalle* -tiedostosta tuoksu + esine -pareja kuten kahvi + kahvimitta, piparkakut + piparkakkumuotti.

Tarvitset esineiden lisäksi reilun kokoisia pusseja (tai laatikoita, joissa on kädenmentävä aukko), joihin keräät tuoksuihin liittyvät esineet. Voit tehdä oman pussin jokaiselle tai pyytää pareja jakamaan pussinsa. (Tuoksuista voi tehdä myös rastiradan.)

Kierrätä tuoksua ryhmässä ja pyydä osallistujia etsimään tuoksuun liittyvää esinettä tunnustellen. Käsi pidetään esineen löytymisen jälkeen pussin sisällä, jos ryhmässä on näkeviä. Kun kaikki ovat saaneet haistella ja tunnustella rauhassa, anna aikaa keskustelulle ja tuoksun herättämien muistojen jakamiseen, jotta hajuaisti saa palautua.